

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

În franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

În alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L. St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350
FRF 400

USA 60 sau echivalent
USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Telephon : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Tetex 633520 F

Commission Paritaire N° 65481 - C;C;P; : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.14.37

Numărul 210

22 septembrie 1993

ÎNTRE TÎLHĂRIE ȘI NEPUTINȚĂ

Acum patru ani se pregătea în zarvă al 14-lea congres PCR, care s-a încheiat cu urale. A fost și ultimul. Două luni mai târziu, la 25 decembrie 1989, cei doi Ceaușești au fost uciși în urma unui simulacru de proces făcut de cei care îi ovaționaseră la congres. Ucigașii și-au împărțit puterea în spatele unor figuranți și a unui decor de instituții pseudo-democrate, fără pondere reală.

Noul regim este, fără îndoială, mai liber decât cel precedent dar nu reușește să se dezbrace de amprenta crimei, care i-a dat naștere, și a celor care au urmat: peste 800 de uciși de către securiști și armată, după izgonirea Ceaușeștilor.

În decursul anilor, regimul a mai săvârșit și alte nelegiuiri, în văzul lumii sau în taină, poate mai puțin numeroase dar tot atât de sălbatice. În ciuda declarațiilor oficiale, nu credem că acest regim să se poată lecu și că va putea realiza statul de drept pe care populația îl așteaptă. Trăim într-un sistem profund viciat pe care nici ajutoarele Consiliului Europei, ale Fondului Monetar Internațional sau ale diferitelor state și organisme internaționale nu le vor putea lecu. Opresiunea și frica din vremea Ceaușeștilor a fost înlocuită cu banditismul și corupția, iar organismele represive s-au transformat în bande de tâlhari și mafii oculte.

România se află într-un impas din care nu vom putea ieși decât schimbând noi înșine regimul nu așteptând schimbarea sa prin presiuni sau aporturi din exterior. Pentru ca să putem instaura o democrație reală, o justiție independentă și o administrație necoruptibilă care să permită dezvoltarea economică a țării, schimbarea trebuie însă îndeplinită pașnic, legal și prin metode democratice. Calea va fi mai lungă, dar alta nu există.

*

Desigur, presiunile pe care KGB-ul din Rusia sau celelalte poliții secrete, armata și întreprinderile de stat le exercită pentru frînarea transformărilor economice și încurajarea mafiiilor locale, se exercită și în majoritatea fostelor republici sovietice, în fosta Iugoslavie și în Bulgaria. În România și Serbia se adaugă însă la aceste presiuni, abuzuri sau corupții și crimele săvârșite sau instigate care determină forțele oculte să păstreze puterea cu atât mai multă înverșunare

cu cât riscul lor de a fi trași la răspundere este mai mare. Este și motivul pentru care, odată cu violențele ultimilor ani, asistăm în România la revenirea în poziții cheie a oamenilor vechiului sistem.

"Revocarea" din 28 august a miniștrilor și secretarilor de stat amintește și ea de metodele din ultimii ani ai vechiului regim căruia îi trebuiau, la fiecare eșec, țapi ispășitori. Desigur, dl. Negrițoiu, ca și înainte sa, miniștrii liberali din guvernul Stolojan sau reformatorii din cel al lui Roman, nu s-au dovedit deosebit de eficace în realizarea privatizării marilor întreprinderi de stat, însă simplul fapt de a face declarații repetate în favoarea privatizării a determinat evoluția opiniei publice. Pentru vechea nomenclatură, acest limbaj devenise cu atât mai supărător cu cât menținerea dirijismului și subvenționarea întreprinderilor de stat sunt din ce în ce mai greu acceptate de populație. Cum legăturile care există între aceste întreprinderi și noua securitate, fără a fi o noutate, au fost implicit recunoscute în raportul SRI publicat de "Adevărul" din 30/6 (v. Le Combat din 7/9/93 pag. I-II), rolul nociv pe care îl are acest organism în viața de fiecare zi a țării este și el din ce în ce mai greu de acceptat.

În ciuda afirmațiilor sale, SRI-ul nu a împiedicat nici una din operațiunile care au păgubit țara, începând cu dispariția rezervelor valutare din vremea când Stănculescu, reprezentantul comandamentului armatei era ministru, trecând la importurile de produse toxice, de cereale și zahăr avariat, pînă la scandalul recent al cedării flotei românești. Dacă SRI-ul nu a cunoscut aceste operații, inutilitatea acestui serviciu este evidentă. Dacă însă, SRI-ul le-a cunoscut și tolerat, ba chiar și inspirat, rolul nefast al acestui organism este evident și desființarea sa, pe care am cerut-o în repetate rânduri, ni se pare a constitui prioritatea oricărei acțiuni politice care ar vrea să ofere României o alternativă în actualul haos.

Cîtă vreme SRI-ul nu va fi desființat și actualul comandament al armatei pensionat, nici un responsabil politic, de serviciu public și de întreprinderi particulare sau de stat nu poate fi liniștit că nu va fi șantajat pe baze reale sau imaginare și cu documente false sau autentice. Un stat de drept nu va putea lua

ființă în România cîtă vreme realitatea puterii este determinată de o instituție ca SRI-ul.

Patru ani după căderea dictaturii care a dirija țara cu ajutorul securității și armatei, avem un regim în care securitatea și armata conduc țara în cadrul Consiliului Suprem al Apărării, cu ajutorul președintelui și al guvernului. Cît despre parlament, acesta are un rol de figurație și a pierdut puținele puteri pe care le avea în primul an.

*

Neputința parlamentului se datorește, în primul rînd, sistemului electoral proporțional ce înlesnește numărul mare de partide și împiedică alcătuirea de majorități trainice care să poată lua hotăriri grele. Nici legea falimentului, nici suprimarea subvențiilor pentru întreprinderile de stat, necum pensionarea cadrelor superioare ale armatei și desființarea SRI-ului nu vor putea fi votate cîtă vreme sistemul electoral va rămîna proporțional.

Schimbarea actualei legi electorale și adoptarea unui sistem majoritar ar permite redresarea situației dar pare greu de realizat cu actualul parlament. Nu trebuie însă exclus că, în timp, un număr crescînd de deputați și de senatori pro-guvernamentali să devină conștienți că actuala politică este sortita eșecului și riscă să le compromită cariera, infinit mai mult decât a făcut-o prăbușirea regimului trecut cu majoritatea celor care l-au servit în posturile cheie. Nici compensațiile financiare, pe care beneficiarii actualului regim le realizează pe căi veroase, prin relații sau abuz de putere, nu prezintă decât în rare cazuri garanții durabile. Cîtă vreme nu se va pune capăt inflației, nu sunt multe avuții care să fie stabile în România.

În schimb, cînd inflația va înceta, mecanismele economice se vor transforma, cu atât mai radical cu cît au fost menținute artificial, și fără să se sinchisească dacă cei ce și-au făcut averea "pe picior" pot sau nu sa se adapteze condițiilor generale din Europa. Cîte din tarabele existente în care circulă milioane de lei vor mai exista cînd se vor instala marile magazine cu rețele internaționale de aprovizionare și vînzare? Cîte fabrici vor mai lucra după decenii de uzură cînd vor fi în concurență cu producția automatizată din restul lumii?

Mai grav este că aceeași problemă se pune și în domeniul agricol, unde milioane de

Mihai KORNE

pag. 2

pag. 2

Țărani vor plăti scump politica dusă de actualii guvernanți. Țărani au beneficiat după 1989 de distribuirea câtorva hectare și de prețurile ridicate la care au putut să-și vîndă produsele în orașe, dar productivitatea este dintre cele mai scăzute și fărîmîțarea pămînturilor nu poate decît să accentueze slăbiciunea agriculturii române în Europa. Ce vor face milioanele de țărani din România cînd produsele lor vor putea fi importate de pe piața mondială la jumătatea prețului, ceea ce pentru moment nu se întîmplă încă decît din cauza lipsei de valută.

Ce vor face minerii și alte bresle care de patru ani de zile au continuat să piardă din productivitatea și competitivitatea deja scăzută pe care o aveau sub Ceaușescu. Fiecare an nou pierdut în redresarea țării se adaugă la cei 44 de ani ai comunismului și la cei 4 ani care i-au urmat. România a sărăcit într-atît încît nivelul de trai chiar și al multora din privilegiații regimului este infinit mai scăzut la sfîrșitul acestui an, față de media europeană, decît era în ianuarie 1990.

*

Un număr crescînd de oameni devin

conștienți de aceste probleme și își dau seama că actualul guvern nu le poate rezolva. Chiar dacă guvernul obține în cele din urmă ajutoarele externe pe care le negociază și reușește să treacă iarna fără greutate, problemele nu pot decît să se agraveze în timp, o schimbare structurală devenind necesară. Din moment ce parlamentul nu o face, singura alternativă democratică rămîne votul popular direct.

O campanie publică de strîngere a semnăturilor pentru un referendum popular în favoarea unei legi electorale majoritare ar fi primul pas în organizarea unei acțiuni pe termen lung. Trebuie explicate motivele pentru care avem nevoie de o majoritate coerentă și aceasta are nevoie de votul popular masiv. O asemenea campanie poate cere între 6 și 8 luni iar referendumul pentru schimbarea legii electorale poate avea loc în primăvara sau toamna 1994.

Dacă referendumul adoptă o lege electorală majoritară, configurația politică din România se va schimba chiar fără ca noi alegeri parlamentare să aibă loc imediat. Formațiile politice se vor regrupa și o bună parte din deputații și senatorii majorității vor părăsi barca ce se scufundă. SRI-ul și

comandamentul armatei vor fi și ele izolate, chiar dacă încearcă un putci ca aliații lor din Rusia. În acest răstimp se va putea alcătui echipa de guvernare care să elimine forțele oculte din viața publică și economică.

Desigur, vor trebui evitate greșelile comise în preajma alegerilor din septembrie 1992 și va trebui renunțat la ideea restaurării monarhiei, atît de răspîndită printre opoziționiști.

Independent de persoana monarhului, apelul la el este în fapt dovada neputinței în asumarea puterii și a răspunderii pe care o implică exercitarea ei. Revenirea la Constituția din 1923 și la monarhia instaurată acum cinci generații, după ce domnitorul Cuza a fost silit să abdice, nu deschide calea către viitor. Restaurația monarhiei este resimțită, instinctiv, ca revenirea la un trecut, desigur, mai uman decît jumătatea de secol dominată de comuniști, dar care nu poate împlini aspirațiile țării. Nu putem oscila continuu între tîlhărie și neputință.

Alternativa la un sistem discreditat nu este un sistem depășit, ci unul care ne reda încrederea în forțele noastre. Aceste forțe le putem trezi dacă aleșii își împlinesc misiunea de a merge în mijlocul alegătorilor, în loc de a vocifera sau moși în incintele de pe Dealul Mitropoliei.

S-A VOTAT CORUPȚIA

Sesiunea camerelor reunite din 6 septembrie trebuia să discute moțiunea introdusă de opoziție în 31 august, semnată de 162 de deputați și senatori (PAC, PD(FSN), PL '93, PNȚCD + PER, PSDR, UDMR), în care se cerea Guvernului să înlăture persoanele implicate în acte de corupție din funcțiile publice pe care le ocupă în prezent. *"Neaplicarea imediată a unei astfel de măsuri ar reprezenta o solidarizare a întregului guvern cu actele celor vinovați și ar conduce la asumarea răspunderii politice a acestuia cu toate consecințele care decurg de aici".*

Îngrijorarea lui Nicolae Văcăroiu, însoțit de membri guvernului, a fost întîmpinată pe culoarele senatului de binecuvîntarea discretă a lui Popa Tatu, fața bisericească a PDSR-ului.

Birourile permanente ale celor două camere au discutat o oră și jumătate propunerea dlui Corneliu Coposu de a fi audiați gen. Gh. Florică și adjunctul său Radu Hortopan. Decizia a fost negativă (13 voturi contra și 7 pentru), ceea ce n-a folosit la nimic. În plen s-a revenit la audierea celor doi ex-șefi ai Gărzii Financiare, ca și a celor trei miniștri acuzați de corupție: Viorel Hrebenciuc, George Ioan Dăianu și Florin Georgescu. Majoritatea parlamentară, crispată și agasată de insistențele opoziției, s-a retras pe terenul chichișilor procedurale, folosind, din plin, artileria dezlănțuită a lui Vadim Tudor și Păunescu. Brusc, cînd gîlceava părea fără soluție, și vociferările fără sfîrșit, parlamentarii partidului de guvernămînt au acceptat. Dar numai audierea generalului Gh. Florică, nu și a mai tînărului său coleg. Cum dezbaterile erau transmise la radio, părea că

majoritatea înțelesese că încrîncenarea cu care se opunea audierilor echivala, în opinia ascultătorilor, cu mărturisirea indirectă a matrapazficurilor de care erau acuzați membrii ei.

În acest fel, gen Florică a ajuns în fața microfonului în faptul serii, după ce așteptase 6 ore pe culoar, ascultînd la radio ploaia de invective și amenințări cu arestarea și cătușele cu care o să părăsească parlamentul. Venise cu documente, de care însă nu s-a folosit, ele fiind preluate și puse sub cheie. I s-au acordat doar 15 minute, după care, i s-au mai dat 5, din timpul guvernului, cu generoasă bătaie de joc! Vorbitorul, pe care mizase opoziția, s-a pierdut, timorat, în detalii inutile, a fost sfîngaci, pripit, incoerent. Opoziția a amuțit și majoritatea, care pînă atunci se crezuse la parastas, a început să chiuie ca la nuntă. Un vorbitor atît de prost nu poate să aibă dreptate! Ceea ce înseamnă că nimeni nu e corupt.

Și s-au năpustit guvernamentalii. N. Văcăroiu a înfierat moțiunea opoziției, socotind-o al 7-lea scenariu destabilizator, pus la cale tocmai cînd intrăm în Consiliul Europei. Gen. de poliție Costică Voicu i-a tratat pe adversari (inclusiv presa) "gașcă de netrebniți". La 2 noaptea, înainte de votarea moțiunii, Adrian Păunescu vorbea în versuri.

La 3,50 dimineața, sala de ședințe în care voia să pătrundă A. Năstase și comisia, cu rezultatele voturilor, era încuiată. Pe culoare rămăseseră doar ziaristii. În sala descuiată de femeia de serviciu, s-au mai adunat 15 parlamentari și guvernul, savurîndu-și ostentativ victoria. În sala pe un sfert luminată, s-au citit rezultatele: 231 voturi împotriva, 151 pentru moțiune. Adică 231 de parlamentari au votat corupția.

Carnavalul parlamentar din noaptea de 6 spre 7 septembrie, pe care orice cetățean l-a putut urmări la radio, este unul din cele mai lamentabile spectacole oferite de aleșii națiunii. N-a lipsit decît pîruiala politică cu lumina stinsă din "O scrisoare pierdută".

Echivalarea nepriceperii oratorice a gen. Florică cu absolvirea celor acuzați de corupție este marea cacialma a coaliției guvernamentale. Vociferările majorității, analizate rațional, extrase din contextul patetic și agresiv al discursurilor, n-au adus argumente nici suficiente, nici definitive ca acuzațiile gen. Florică - concretizate în atîtea documente depuse la parlament - sunt false.

Tratamentul demonstrativ aplicat gen. Florică, de 4 luni încoace - presiuni de tot felul, hărțuiri, amenințări cu închisoarea, recenta mutare disciplinară la un serviciu de avizare a regulamentelor, ca pedeapsă pentru un interviu dat "Europei libere" și în care ar fi depășit obligația de rezervă - e menit să descurajeze orice inițiativă de denunțare a corupției și să impună legea tăcerii, ca în cartierele controlate de gangsteri. Opera de năruire a unui om, înjosit cu grosolănie, a fost încununată de linșajul moral din Dealul Mitropoliei.

Pe de altă parte, e de neînțeles faptul că opoziția și-a mobilizat toate energiile pe o singură miză: audierea generalului. Ca și cînd războiul corupției putea fi pus pe umerii unui singur om. Ca și cum, în hățușul de complicități al puterii, ceea ce n-au reușit parlamentarii opoziției din comisia anticorupție, ceea ce n-a cîntit mecanismul justiției, în ciuda documentelor existente, putea fi împlinit prin depozitia unui om, în 15

pag. 3

minute, abia ieșit din spital... Respectul pentru curajul unui funcționar decis să înfrunte corupția puterii, nu trebuie să alunece, fără discernământ, într-o eroizare facilă. Fiecare dintre cei angajați într-o acțiune de asemenea anvergură trebuie să-și cunoască și să-și cîntărească limitele proprii și pe cele ale partenerilor, pentru a-și concentra eforturile cu eficiența, mai ales cînd armele adversarilor sunt lipsa de scrupule, minciuna și cinismul.

Dar, scria Dumitru Tinu în "Adevărul", "marea victorie a partidului de guvernămînt nu este înfrîngerea opoziției. Cei care au avut răbdarea să urmărească pînă la sfîrșit desfășurarea radiodifuzată a ședinței și-au putut da seama că ingenuncherea acestora n-a pus nici un fel de probleme experimenților politicieni, căliți la vechea școală de partid. Performanța absolută pe care au reușit-o protagoniștii acestei nopți a fost aceea de a fi bagatelizat pînă la anihilare acuzația de corupție, într-o disperată încercare de a bloca pentru o vreme orice îndrăzneală de a pune în discuție abuzul de putere. De aceea, marele înfrînt n-a fost opoziția, ci statul de drept."

La fel de întunecată era sinteza acestei nopți de pomină, în editorialul semnat de Mircea Florin Șandru, în "Tineretul liber": "Scandalul corupției, odată înmormîntat, se transformă, vrem în vrem, într-un cec alb dat tuturor acelor care, de aici înainte, se vor înfrupta din ciolanul tranziției. Cetățeanul de rînd va rămîne cu amara concluzie că felurile comitete și comiții, chemate să facă lumină în spinoasele chestiuni ale epocii de tranziție, sunt lipsite de eficiență și că mult invocata justiție socială, pe care trebuie s-o instituie instanțele de drept, rămîne o Fata Morgana".

Amărăciune de înțeles. Dar o bătălie nu se confundă cu un război. Mai mult, bătălia pe care impostorii își închipuie că au cîștigat-o n-a fost decît încă o demascare: izbitorul lor asemănare cu satrapii dictaturii comuniste, în încrîncenarea de a rămîne, cu orice preț, la putere, de a înțepeni la cîrmă, în condițiile în care în democrație orice umbră de suspiciune impune demisia.

*

Comitetul executiv al Convenției Democratice, alcătuit din președinții formațiilor politice) a cerut instituțiilor abilitate ale statului să formuleze și să prezinte în 10 zile programul anti-corupție pe care PDSR (FDSN) l-a promis în campania electorală și declarațiile de avere ale membrilor parlamentului, ai guvernului și înalților funcționari prezidențiali, precum și participarea acestora, a soțiilor și copiilor lor la societățile comerciale.

A.C.

**ABONAȚI-VĂ LA
LUPTA**

ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI CA MOD DE GUVERNARE

La mitingul din 14 septembrie, organizat de Alianța Civică, pentru a protesta împotriva corupției generalizate, au participat cca 5 mii de persoane. Au vorbit Corneliu Coposu, Emil Constantinescu, Ana Blandiana, lideri sindicali, Matei Brătianu (BNS) și Ioan Vlad (liderul mecanicilor de locomotivă).

Intervenția lui Emil Constantinescu s-a structurat în jurul chemării "să regăsim împreună speranța!" Într-adevăr, așa cum sublinia Ana Blandiana "interesul celor care ne conduc astăzi este ca totul să fie și să sune ca înainte, ca noi să redevenim la fel cum am fost înainte: disperați, deznădăjduiți, lipsiți de orice perspectivă și închiși fiecare în propria găoace (...) Căci puterea se bazează pe nesolidaritatea noastră, pe disperarea și singurătatea noastră"

Cu această ocazie, Alianța Civică a lansat, o Declarație, în care constată că "subiectul corupției, principala sursă de sărăcie, de injustiție și șomaj a fost ridiculizată în prima instituție a democrației care este Parlamentul" și acuză justiția, care "nu și-a îndeplinit menirea", coaliția guvernamentală "care acceptă în rîndurile ei persoane corupte" și nu și-a respectat promisiunile electorale și pe președintele României "care deține în fapt instrumentele puterii". În încheiere, precizînd că Alianța Civică "își face un ideal din promovarea regulilor democratice și a legilor țării, dacă Puterea va obstrucționa în continuare înlăturarea corupției ca sistem de guvernare va cere Convenției Democratice să părăsească actualul Parlament".

*

Cităm un comentariu, credem constructiv, semnat de Petre Berceanu

"... închizînd ochii, m-aș fi putut crede în urmă cu vreo doi ani, cînd oamenii încă mai credeau în ceva... Pentru ca opinia publică să înceapă să participe la manifestații masive, ori de cîte ori se simt amenințați de ceva. Așa procedează nemții atunci cînd e vorba despre recrudescența nazismului sau intoleranța față de imigranți și nu se rușinează cîtuși de puțin. Dimpotrivă. Așa au procedat și italienii atunci cînd statul lor începea să se sfărîme sub un consistent scandal al corupției.

În al doilea rînd, cei ce organizează manifestații de acest fel trebuie să-și schimbe radical modul în care privesc lucrurile... Or, ce observăm? Că monarhiștii din Alianța Civică îi îndepărtează pe republicani, deși și unii și alții sunt dușmani ai corupției și ar putea manifesta umăr la umăr. Că repetarea la nesfîrșit a cîntecelor și sloganurilor din 1990 nu face decît să întreină în memorie imaginile și ideile fixe ale unei epoci în care românii se aruncau unii asupra altora cu o plăcere sinucigașă. Și asta acum, cînd singura șansă de reușită este strîngerea rîndurilor împotriva inamicului comun.

O organizație care își propune civism și eficiență trebuie să-și alcătuiască portretul-robot al cetățeanului pe care nu l-a atras încă lîngă ea... Pentru că cei care trebuie acceptați cu prejudecățile, lenea și lipsa lor de informații sunt oameni de rînd, cei care însumați te fac eficient și te ajută să încropești o campanie adevărată, nu doar o știre de două minute la Actualități. În ochii oamenilor de rînd, organizațiile civice ar trebui să înceapă a reprezenta o soluție pentru rezolvarea unor probleme majore din cartier, din oraș sau din țară..."

("Tinerama")

DE-A VA-ȚI ASCUNSELEA

La începutul anului a luat ființă Consiliul pentru Minoritățile Naționale (CMN). Suspiciunea că existența lui ar putea fi doar un ornament plăcut în ochii Consiliului Europei era justificată de opțiunile naționaliste ale partenerilor coaliției guvernamentale. Ne amintim de nelipsita rubrică "Tribuna democrației", din presa ceaușistă... O primă nemulțumire a fost faptul că fiecare minoritate, indiferent de ponderea ei numerică (un milion jumătate sau 3000 de suflete), are același număr de reprezentanți.

Ultima dintre hotărîrile CMN - care, ca toate pe care le-a luat, n-are putere de lege, trebuind să fie discutată în guvern și legiferată de parlament - a declanșat o

adevărată isterie în "partida națională". Despre ce este vorba? despre plăcuțele bilingve în localitățile în care minoritatea națională depășește 30% din locuitori. Ele există în Bretania, Țara Baștilor, Alsacia (Franța), în Belgia, Spania, dar pentru funariști e "un fapt fără precedent în Europa"! Vadim Tudor a decretat și el: "Proiectul de hotărîre al CMN nu va fi pus niciodată în aplicare". "Politica" (24 august), informa despre o convorbire telefonică între CVT și I Funar, în care ultimul amenința: dacă Iliescu nu va avea o poziție clară în problema plăcuțelor bilingve, PUNR și I PRM amenință să ceară parlamentului destituirea sa și alegeri anticipate.

Dintr-un reportaj publicat de "Expres" aflăm cam cum se desfășoară lucrările acestui organism, coordonat de inevitabilul Viorel Hrebenciuc. La Conferința pe tema minorităților, la Neptun, în august, la care a

pag. 4

fost invitat și șeful departamentului Minorități de la Casa Albă au fost prezenți Viorel Hrebenciuc, Traian Chelbeu, Gh. Kovacs, 17 senatori cu nevestele, copiii și cîinii. Un fel de vacanță de trei zile în care responsabilii politici și familiile au trecut de la un restaurant la altul, au făcut plaje, au băut și au dansat... Ca pe vremea dictaturii cînd, neputînd oferi oaspeților străini argumente, li se organizau vînători.

În 2 septembrie, UDMR s-a retras din Consiliul Minorităților pentru că pînă la această dată nu s-a materializat nici una din propunerile din CNM ca act normativ sau hotărîre guvernamentală.

*

La sfîrșitul lui august, a sosit la București Secretarul general al Consiliului Europei, dna Catherine Lalumière, care a avut întîlniri cu guvernul, cu șefii reuniți ai partidelor de opoziție, cu președinții celor două Camere și l-a vizitat pe Ion Iliescu la reședința sa de vacanță de la Perdeal. După ce a plecat, s-a aflat că UDMR-ul îi înmînase un "Memorandum privind primirea României în Consiliul Europei", fără să se fi consultat cu partenerii din Convenție, deși președintele UDMR-ului a participat la întîlnirea opoziției cu oaspetele de la Strasbourg. Mai lezant, pentru unitatea opoziției, faptul a fost adus la cunoștință de Adrian Păunescu, în Senat. Dezaprobarea senatorilor a fost, în aceste condiții, unanimă, înainte chiar de a fi cunoscut conținutul textului.

Memorandumul a fost publicat pe 3 septembrie în "România liberă". În afara punctului 3 care face o incursiune istorică abuzivă și a altor două puncte (109 și 12) despre statut național unitar și limba română obligatorie, poziții anti-constituționale, dar cunoscute ale UDMR, memorandumul pune în discuție independența televiziunii, realitatea pluralismului în absența unei legi a subvențiilor, lipsa legii bugetelor locale, legitimarea politică a naționalismului, nerestituirea bunurilor ecleziastice minorităților etnice și religioase, absența legii falimentului etc.

În 9 septembrie, Camera Demutaților l-a luat în discuție, de data aceasta în cunoștința de cauză, stenograma comentariilor, marcate de seriozitate și moderație, urmînd să fie comunicate la Strasbourg. Poate nu atît conținutul - care expunea poziția deja cunoscută a UDMR-ului - cît lipsa de loialitate față de partenerii din Convenție și lipsa de tact în a condiționa, în acest fel, acceptarea României în Consiliul Europei sunt de dezaprobat. Oricum, el a relevat o reală problemă de comunicare în cadrul CDR.

Cît despre impactul acestui document, Comisia juridică și pentru drepturile omului a Adunării Parlamentare a C.E., căreia îi era adresat, a aprobat raportul Jansson privind România, în 2 septembrie.

*

În preajma anunțatei vizite în România, în 15 septembrie, a ministerului de externe din Ungaria, Geza Jelenski, PUNR a dat un

comunicat, citit la Radio București, în care semnatarul lui, Gh. Funar, era alarmat ca oaspetele "va căuta să șantajeze, la cererea UDMR, guvernul Văcăroiu". În declarația MAE la acest comunicat, spre liniștirea spiritelor, se precizează că "tematica convorbirilor de la București dintre miniștri de externe români și ungar se va referi la punctele înscrise în aide-memoir-ul întocmit de către cele două ministere de externe, ca și la tratatul politic de bază dintre România și Ungaria".

E imposibil să nu constați, încă odată, bizazaria unor coincidențe. Pe de-o parte scandalul Memorandumului, trimis în străinătate ca și cînd în țară n-ar exista partener de discuție, izbucnește în plină campanie anti-corupție, cînd opoziția avea mai mult decît oricînd nevoie de coerență și unitate. Pe de altă parte, "partida națională" întîmpină toate hotărîrile Consiliului Minorităților Naționale, care n-au fost pînă acum decît petece de hîrtie, ca pe niște declarații de război, suprimînd orice speranță de negociere și dialog în problema minorităților, parcă doar cu intenția perfidă de a le radicaliza opțiunile.

"NU SUNTEM TERORIȘTI, SUNTEM CFR-IȘTI"

Urmările grevei mecanicilor de locomotivă ? 64 dintre ei au fost dați afară, 140 retrogradați, 55 au primit aviz de evacuare a apartamentelor de serviciu. La negocierile din 8 septembrie între liderii sindicali, conducerea SNCFR și guvern s-a recunoscut că măsurile administrative aplicate de conducerea SNCFR sunt abuzive și vor fi reexaminare, dispunîndu-se și anularea avizelor de părăsire a locuințelor.

Ceea ce n-a împiedicat desfășurarea, în fața Ministerului Transporturilor, a mitingului programat pentru 9 septembrie. 50 dintre participanții veniți de la Brașov, pentru a conturna interdicția părăsirii lucrului, au donat sînge. Manifestanții au fost susținuți de Blocul Național Sindical, sindicatele de la Metrou, federația "Hercules", sindicatele mecanicilor de avioane. Matei Brătianu, liderul BNS, a declarat că sindicatele din BNS "sunt hotărîte să declanșeze o campanie de largă informare a opiniei publice internaționale despre încercarea puterii de a distruge opoziția sindicală". De la miting, liderii mecanicilor s-au prezentat la Tribunalul Sectorului I București, fiindcă, în afara represaliilor la locul de muncă, există presiunea procesului intentat de SNCFR.

Astfel, SNCFR a comunicat, în 13 septembrie, că, analizînd fiecare caz, măsura de concediere rămîne valabilă numai pentru 10 persoane din cele 64 și că se vor aplica sancțiuni celor din administrație care au desfășurat ilegal celelalte 54 de contracte de muncă. În ce privește procesul, în 14 septembrie, completul de judecată a dat cîștig

de cauză SNCFR-ului, declarînd greva din 11-17 august ilegală, ca și greva pe care o preconizau sindicaliștii pentru 20 septembrie, în caz că protocolul semnat în 8 august nu va fi respectat. Avocatul mecanicilor de locomotivă, Mihai Ghiga, decis să facă apel, a declarat "României libere": "Completul de judecată s-a menținut în tradiția penibilă a judecătorului-funcționar, care ascultă de putere și de șefii săi. Mă așteptam la o astfel de soluție de la Curtea Supremă de Justiție, formată de organele oarecum constituționale, mici potăi ale justiției ceaușiste, plină de secretari de partid de la diverse tribunale județene. La Tribunalul Municipal București și la Curtea de Apel judecătoria sunt aprioric intimidăți prin "acțiuni" de tipul demascării dlui Turianu."

"NU E CAZUL SĂ INTRĂM IN AMĂNUNTE"

În 13 septembrie, Virgil Măgureanu, însoțit de șeful contraspionajului și de directorul Direcției juridice, s-a înfățișat parlamentului pentru a citi un raport suplimentar asupra SRI-ului, față de cel distribuit în sesiunea trecută.

Capitolele lui s-au referit la activitatea angajaților (62% provin din fosta securitate) și starea tehnică a instituției, la circulația informației (au date despre corupție, care n-au fost făcute publice în timpul dezbaterilor parlamentare pentru a nu implica instituția într-un scandal), la activitățile antiteroriste (penetrația în țară a unor rețele ale terorismului internațional și trafic de arme), la apărarea instituției (au fost descoperite rețele paralele RSI-ului), la contraspionaj (străinii vor să știe starea armatei și să ne fure invențiile), la infracțiuni ale Direcției juridice (funcționari de la poștă au violat corespondența și s-au dat la ascultări ilegale ale convorbirilor telefonice, documente ale fostei securități, sustrase în decembrie 1989 se află în posesia unor persoane particulare).

Parlamentarii opoziției au socotit raportul abil și inconsistent, activitatea SRI ineficientă (cazul Petronim, de pildă), iar implicarea în viața politică a instituției, trecută sub tăcere.

S-au depus liste, însumînd 90 de întrebări, la care Virgil Măgureanu a răspuns a doua zi. Au dispărut, înainte de a ajunge la destinatar, întrebările grupului PL 1993. Teroriștii, mineriadele "sunt încă în cercetare". În rest, răspunsurile au variat între: "nu am fost la curent", "nu am date suficiente", "nu e cazul să intrăm în amănunte". "Nu am avut cunoștința de o asemenea listă!" s-a mirat directorul SRI la evocarea celei a "trădătorilor de țară" publicată de "România Mare". Cît despre agresiunea dintre CV Tudor și Aristide Dragomir, a mărturisit: "nu-mi explic implicarea ofițerilor SRI în acea încăierare"...

Conform legii, directorul RSI este propus de președinte, validat de parlament în fața căruia trebuie să depună jurămîntul. Or, lui Virgil Măgureanu nu i s-a întîmplat nimic din toate acestea pînă acum...

DOUĂ REMARCI IN PROBLEMELE REPUBLICII MOLDOVA

Prima privește existența în continuare a unei situații confuze, referitor la pretențiile la autonomie a zonelor din Moldova transnistriană și cea a găgăuzilor.

Reluăm această problemă mult dezbătută, incitată fiind de unele comentarii făcute, în ultimul timp, la radio "Europa liberă" în care se sprijină ideea acordării autonomiei, folosindu-se ca argument, printre altele, existența în Europa a unor teritorii (Catalonia, Tirol ș.a.) cu regimuri autonome.

Oriunde s-au cerut autonomii, pe primul loc s-au situat doleanțele de ordin lingvistic și cultural, dat fiind existența unei minorități compacte care a dorit să-și asigure menținerea și cultivarea limbii materne.

Examinând din acest punct de vedere situația din Moldova transnistriană, se știe că, sub aspect etnic, românii moldoveni se afla acolo în majoritate relativă, pe total zonă (40%) și în majoritate absolută în cea mai mare parte a satelor. Pe locul doi se situează ucrainenii (28%), iar pe poziția a treia sunt rușii (23%). Păstrarea în denumirea autoproclamatei republici a cuvântului moldovenesc ar dori să însemne (ca și în perioada Rusiei Sovietice) importanța acordată limbii materne și drepturilor acestei majorități. Astăzi, însă, realitatea nu mai poate fi ascunsă, ieșind în evidență faptul că pretinsa Republică nu a acordat nici pe departe celor două etnii, situate în frunte, drepturile pe care guvernul de la Chișinău le-a dat tuturor minorităților, din întreaga republică, prin legile elaborate și prin măsurile aplicate - situație recunoscută de statele occidentale și forurile internaționale.

Dacă se invocă autonomia economică, aceasta nu-și are justificarea căci divizarea forțelor în acest domeniu este în defavoarea ambelor părți. Pe plan mondial vedem aplicarea ideii opuse, de unificare economică între regiuni și state tocmai pentru a fi mai eficace și mai puternice.

În ce privește cererile populației găgăuze, în număr de 153.500, reprezentând 3,5% din totalul Republicii Moldova, în cele 25 de localități propuse, aflate ca o insulă în mijlocul românilor moldoveni, găgăuzii nu-și justifică existența ca unitate autonomă prin însăși prezentarea de mai sus. Deosebit de aceasta, acordarea, în mod explicit, a celor mai largi drepturi lingvistice și culturale prin aceleași legi, menționate mai sus (care depășesc cu mult tot ce s-a acordat, în acest domeniu, în alte țări) scot în evidență faptul că nu doleanțele de a beneficia de o cultură în limba maternă reprezintă adevăratele scopuri ale solicitărilor pentru a obține autonomia, ci cu totul alte scopuri, ascunse.

Comentarii interni și externi nu au nici o înnoială că problema pretențiilor celor două zone este legată direct de prezența armatei a XIV-a rusești pe teritoriul Moldovei și de imixtiunea Moscovei. Sunt destule dovezi care pledează în acest sens. Ultima o constituie declarațiile președintelui Elțin, care condiționează plecarea armatei a XIV-a de "reglementarea" problemelor cu Moldova transnistriană.

Argumentul pe care îl aduce comentatorul

de la "Europa liberă" că în Europa exista regiuni (provincii autonome) nu poate fi preluat "tale quale", fără a analiza cum s-a ajuns la autonomia în acele câteva situații. O tradiție veche stă la baza autonomiilor respective și o istorie de veacuri, înainte de venirea minorităților în Moldova de peste Prut (1812). Vorbind de existența unor teritorii autonome, limitate strict la drepturi lingvistice și culturale din Europa occidentală nu se pot omite acele multe minorități, care trăiesc de veacuri în mijlocul populației majoritare, fără a fi constituite în teritorii autonome. Este cazul bretonilor, bascilor, corsicanilor, occitanilor, germanilor din Alsacia și a altora din Franța, și a minorităților din Italia, Spania etc. Pentru a judeca situația în condiții de egalitate cu cea din Republica Moldova ar trebui să adăugăm minoritățile venite în secolul al 19-lea și 20 din Algeria, Maroc și alte țări din Africa și Asia al căror număr, numai în Franța, se ridică la câteva milioane. Dar acestora nici prin cap nu le trece să ceară autonomii în zonele în care trăiesc în mod compact.

În țările occidentale se consideră că problema esențială este a existenței unei democrații reale și a libertăților care sunt garantele certe ale asigurării egalității în drepturi a minorităților. Franța constituie un model a unei asemenea rezolvări, fără a avea teritorii autonome. Experiența republicilor autonome și a republicilor unionale din Fosta URSS, care pe hîrtie (în Constituție) aveau largi drepturi, dar în realitate erau lipsite quasi total, este prea bine cunoscută pentru a înțelege că nu statutul de autonomie este cel care rezolvă problema dreptului minorităților, ci, după cum spuneam mai sus, numai democrația reală și libertatea deplină.

De altfel, răbufnirea problemei minorităților în fostele țări comuniste a determinat cercetătorii occidentali să restudieze toate aspectele și reglementările (rezoluții, documente, convenții, proiecte etc) și să ajunga la concluzia că drepturilor minorităților pot fi sintetizate în drepturile lingvistice și drepturile omului, astfel cum se subliniază în recenta lucrare "Les minorités en Europe", elaborata sub direcția lui Henri Giordan, director la CNRS, responsabil al secției "Minorități".

Dacă Republica Moldova duce tratative pentru acordarea unor autonomii (limitate) este evident că o face forțată de presiunile politice, de șantajele economice și mai ales de nevoia de a scăpa de prezența unei armate străine de pe teritoriul ei.

A sprijini, din afară, acordarea de autonomii Moldovei transnistriene și zonei găgăuze nu este, după părerea noastră, cel mai bun sfat deoarece aceasta nu înseamnă altceva decît a ajuta planurile Moscovei și acțiunile de ciopîrtire, în continuare, a pămîntului moldav. Lecțiile pe care ni le-a dat istoria în relațiile cu rușii nu ne îndreptățesc să susținem acțiuni care lezează interesele atît ale Republicii Moldova, cît și a românilor în general. Poziția noastră, a românilor, ar trebui să fie aceea de a considera eventualele acorduri încheiate (în afara drepturilor lingvistice și culturale) ca înțelegeri stabilite prin constrîngere politică, prin șantaj

economic și în prezența ilegală pe teritoriul statului independent și suveran a unei armate străine - deci sunt întrunite toate condițiile pentru a fi considerat un acord nelegal și deci nul.

A doua remarcă este legată de o declarație făcută tot la "Europa liberă". În seara zilei de 17 iulie, răspunzînd la o întrebare, cunoscutul comentator Nestor Rateș a afirmat că Statele Unite ar fi de acord cu unirea Republicii Moldova cu România în condițiile hotărîrii libere a populației și cu consensul vecinilor. Referindu-ne la ultima parte a afirmației și dacă acesta este cu adevărat punctul de vedere al Statelor Unite, nu putem decît să deplîngem o asemenea poziție.

Enunțarea unui nou principiu face din dreptul popoarelor o noțiune labilă dependentă de hotărîrea altor popoare. Ne vom îngădui a afirma că asemenea punct de vedere este în contradicție cu ceea ce cunoaștem ca reglementare internațională în materie de drept al popoarelor. Vom cita din Declarația din 4 iulie 1976, secțiunea II, art. 5: "Orice popor are dreptul imprescriptibil și inalienabil la autodeterminare. El determină statutul său politic în toată libertatea, fără nici o ingerință străină sau exterioară".

Și așa dreptul popoarelor a fost deseori încălcat de unele state, dîndu-se cele mai aberante interpretări. Condiționarea dreptului unui popor de voința poporului vecin va complica și mai mult legislația existentă ducînd lucrurile spre un labirint înfîcîcit, fără ieșire.

În cazul dat vecinii Republicii Moldova sunt România și Ucraina. Aceasta din urmă s-a trezit peste noapte (și doar de cîțiva ani) cu teritorii care nu i-au aparținut niciodată: Crimeea, sudul și nordul Basarabiei, nordul Bucovinei + o suprafață apreciabilă din Polonia. În aceste condiții, nu ne mira declarația "generoasă" a Ucrainei că nu are pretenții teritoriale. Nu credem că Ucraina, în asemenea situație, poate fi considerată parte dezinteresată și imparțială în problema pusă în discuție (unirea cu România). Mai curînd credem că sunt elemente pentru a fi recuzată.

Înțelegem sfaturile care ni se dau pentru a nu ridica (încă) problema granițelor - nu fiindcă nu am avea dreptate (doar pactul Ribbentrop-Molotov a fost declarat nul de toată lumea) ci deoarece ițele le-au încurcat, prea mult, oamenii politici aliați cu dictatorii - dar nu vom putea înțelege niciodată că propriul nostru destin (al neamului românesc) poate fi legat de voința altora.

Continuăm să credem că Statuia Libertății reprezintă un simbol al libertăților pentru toți oamenii și toate popoarele din lume.

Eugen HOLBAN

iulie 1933, Franța

P.S. 1. În problema sprijinirii acordării autonomiilor în Republica Moldova, considerăm că se impun rezerve și din punct de vedere al impactului pe care îl poate avea asupra cererii de autonomie a ungarilor din Transilvania. Tot la o emisiune a "Europei libere" s-a putut constata interesul pe care îl acordă ungarilor evoluției situației din Republica Moldova.

2. Remarcile noastre se limitează, strict, la cele două comentarii ale postului de radio "Europa liberă."

"AI INVINS, CONTINUĂ N-AI INVINS, CONTINUĂ"

Senatorul Constantin Ticu Dumitrescu face parte din pușinii oameni politici din România care, de fiecare dată că au prilejul de a veni în Franța, în să aibă o întâlnire cu refugiații români din Paris. Președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România n-a uitat că exilul a însemnat, în ciuda tuturor dificultăților sale, un vot împotriva regimului comunist și singura voce liberă a României în vremea dictaturii. Așa cum mărturisea Constantin Ticu Dumitrescu, confruntarea cu românii din afară - cărora nimic din ceea ce se întâmplă în țară nu le este indiferent, și a căror optică e reglată de distanță și mai ales de experiența democratică occidentală - este un prilej de îmbogățire reciprocă. Așa a fost și întâlnirea din 9 august, de la Misiunea Greco-Catolică.

Conform ritualului, întrunirea a debutat cu o expunere a situației din țară, după care au urmat discuții, în total peste două ore. A fost vorba, din nou, de manipulare și dezinformatoare, despre impactul lor asupra mentalităților care a făcut ca alegerile din septembrie 1992 să nu ducă, așa cum s-a sperat, la o ruptură cu practicile comuniste, la revenirea la o democrație reală. Democrații se află astăzi în luptă cu un comunism mai primejdios în măsura în care acesta simulează democrația și se folosește de atribuțiile ei.

Pentru Constantin Ticu Dumitrescu - reales, nu de mult, președinte al Uniunii Internaționale a Foștilor Deținuți Politici din țările ex-comuniste, care reprezintă 11 asociații naționale - starea de confuzie este generată de teoria culpei colective lansate și întreținute cu înalt profesionalism. "Oameni care, prin suferința și lupta lor, prin integritatea lor morală și politică, trebuia să reprezinte modele de urmat sunt denigrați sau aduși la același numitor cu trădătorii de țară, torționarii sau activiștii de partid". Nu s-a ajuns nici la deconspirarea securității, nici la dezvăluirea atrocităților, nici la un proces al crimelor împotriva umanității, după cum nu s-a aflat, la noi, adevărul despre decembrie 1989 ori despre mineriade. S-a făcut tot ce se putea pentru împiedicarea unui proces care să ducă la condamnarea publică a comunismului și, prin aceasta, la condamnarea sistemului și la schimbarea mentalităților totalitariste. Demersurile pe lângă forurile internaționale precizează că organizația foștilor deținuți politici din temnițele comuniste, anticomunistă prin firescul structurii ei, este dușmană oricăror tendințe de extremism, exclude orice intenție de război. "Oameni ca noi nu pot accepta violența pentru alții, dar dacă iertăm nu putem uita sau să ne facem că nici n-a existat ceva, că totul a fost imaginație, cum se încearcă, nu numai în România, ascunderea numelor, ștergerea urmelor etc. În cele 11 țări ale Uniunii, nici un torționar n-a fost măcar palmuit. Ce dovadă mai mare poate fi de înțelegere, dincolo de iertare, dar nu putem uita și n-avem dreptul să uităm. Vrem adevărul pentru generația viitoare care rămâne încă cu ideea că n-a fost

nimic. Acesta este scopul Uniunii: orice crimă trebuie să fie măcar cunoscută. Un exemplu de deturare a adevărului este groapa comună de la Căciulați. Osemintele găsite erau în spatele fostei securități, iar din datele furnizate de SRI, reieșea că în acest sat prăpădit, funcționaseră 49 de cadre ofițerești. Mai mult, trierea deportaților, din Banat, în perioada Tito, s-a făcut la Căciulați. Concluzia doctorului Panaitescu, de la Institutul Medico-legal, o somitate internațională, care situa decesul victimelor la începutul deceniului '50, au fost ignorate. A fost adusă o echipă argentiniană care, fără nici un instrument de analiză, a decretat, după câteva ore și cu concursul lui Radu Ciuceanu, că e vorba de un cimitir bogomil!...

Sa adăugăm că, într-un număr recent din "Tinerama" (10-16 septembrie 1993) informa asupra descoperirii, din 1990 încoace, a altor gropi comune la Scăieni (Ploiești), Vadu Roșca (jud. Galați), Năruja (jud. Vrancea), Băcești (jud. Vaslui), Siliștea (fostul jud. Vlașca), Gura Râului (jud. Sibiu), în care au fost aruncate trupurile țăranilor uciși în timpul colectivizării. Răspunsul procuraturii a fost stupefiant: e vorba de aviatori americani, împușcați în al doilea război mondial! De ce nu este informată atunci ambasada SUA că sute de "aviatori americani" se află înmormîntați în România? Fiindcă ... n-au vrut să intre în colectivă.

Să revenim, însă, la o altă problemă îngrijorătoare evocată de C. Ticu Dumitrescu: starea de apatie care s-a instalat în țară și care a cuprins și generația tânără. Se constata un divorț între Convenția Democrată și electoratul său., apolitismul, reacția negativă la ideea de partid. Motivele? Singurul spațiu politic de exprimare publică al opoziției este parlamentul. Cu concursul subtil al propagandei, el este minat în ochii opiniei publice, în timp ce presiunea majorității zădărnicește lucrul comisiilor parlamentare. O altă probă politică a opoziției o reprezintă primarii aleși ai Convenției, care, din lipsă de bugete locale, sau din incapacitate nu și-au respectat promisiunile. Crin Halaicu, de pildă, a promis să nu mai fie în București gropi și gunoaie. Ele continuă să fie, în timp ce dînsul își petrece vacanța în Florida! De aceea, în 23 iulie, a pus în discuție, în cadrul CDR, eventualitatea ca opoziția să treacă la o acțiune radicală: demisia în grup din parlament și retragerea girului moral acordat unor primari, "prin care să aratăm electoratului că nu ne interesează puterea de dragul ei, că știm să ne departajăm de cei care n-au răspuns așteptărilor electoratului". Decizie, recunoaște Ticu Dumitrescu, dificilă. În parlament fiind, opoziția are acces la documente, se află printre adversari, are un ecou în opinia publică, chiar dacă televiziunea îi denaturează adesea mesajul. Este o luptă de uzură și riscul de a dezamăgi electoratul vine și din mijlocul ei, de la acei parlamentari care, odată aleși, uită că sunt doar reprezentanții alegătorilor. A părăsi parlamentul este un

gest limită, acceptabil numai dacă efectul lui politic este mai important decât dialogul de surzi care poate duce la compromiterea instituției parlamentare.

Faptul că separația puterilor în stat este o iluzie, că toate firele duc spre Ion Iliescu este o evidență. Ctin Ticu Dumitrescu a fost trei zile (!) președintele comisiei pentru cercetarea evenimentelor din decembrie, care, în fosta legislatură, fusese condusă de Sergiu Nicolaescu, cu rolul de a șterge urmele, nu de a le descoperi. A acceptat aceasta responsabilitate, cu condiția de a i se crea un cadru juridic și a cerut, în acest scop, o întâlnire cu președintele Iliescu. I-a fost acordată imediat. După o întrevedere de o oră și jumătate, în care președintele i-a explicat că n-are nici o putere, la două zile distanță, Vasile Văcaru (PDSR) a cerut invalidarea numirii sale ca președinte al comisiei!...

Am mai aflat că există 11 deținuți politici, acuzați de "devastări" (din februarie și iunie 1990), că generalul Stănculescu este unul din primii miliardari ai României, care a jonglat cu banii țării pe vremea lui Ceaușescu, cînd lucra în comerțul cu arme. Corupți guvernului și criza economică i-a deșteptat pe mulți dintre alegătorii lui Iliescu, iar țăranii au redescoperit dragostea de proprietate, semne de care opoziția e obligată să țină seama.

O intervenție din sala i-a permis lui Ticu Dumitrescu o fermă precizare: dacă cei plecați din țară în vremea dictaturii sunt de înțeles, fuga în Occident acum nu se mai justifică. S-a adresat, în special tinerilor care au luat drumul exilului în ultimii trei ani, solicitîndu-i să revină și să lupte pentru democrație în România.

NICOLAS MOCAN

expose au
SALON 93

GRAND PALAIS

14 - 27 SEPTEMBRIE

INA STATESCO

expose à l'UNESCO
des bas-reliefs textiles
13-24 septembre 1993
10h-18h

Espace BONVIN - 1, rue Miollis,
75015 Paris

Ina Statesco trăiește și lucrează de trei ani în Franța. În 1993 a primit la Avignon Marele Premiu și Medalia de aur. Este, de asemenea, creatorea costumelor pentru Don Juan la Comedia Franceză.

JULIAN MEREUTA
Peintures, Sculptures
ASKEO

19 rue Debelleye 75003 Paris
tél. 42771777

lundi/vendredi 14h-19h30
samedi 11-19h30

PELERINAJ ROMÂNESC LA LOURDES

Biserica Română Unită (Greco-Catolică) din Paris, păstoria de Monseigneurul Gh. Surdu, și Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Filiala Franța, au organizat un pelerinaj la Lourdes, sîmbătă 21 august și duminică 22 august anul curent.

Au participat 40 de refugiați români, creștini catolici și ortodocși și 5 francezi, dintre care 3 călugărițe.

Lourdes este faimoasa localitate din Sudul Franței, unde Fecioara Maria s-a arătat tinerei Bernadotte Soubirous, în anul 1858.

Ajunși la Lourdes, credincioșii ortodocși și catolici, în deplină armonie românească și creștină, ne-am îndreptat spre Grotă Aparițiilor, cînd începea să se înnopteze. Pe vastul teren din fața grotii, ne-a întîmpinat un spectacol uluitor: peste zece mii de pelerini veniți din toată lumea defilau într-un imens fluviu cu făclii aprinse, cîntînd imnuri religioase. Din timp în timp, toți pelerinii cîntau "Laudate, laudate, laudate Maria!" și înălțau flăcările spre cer.

Ne-am îndreptat apoi spre grotă unde Fecioara Maria s-a arătat Bernadetei. Toți ne-am rugat fierbinte pentru binele României și al familiilor noastre și am băut din apa sfințită, care a vindecat pe mulți bolnavi incurabili.

Duminică dimineața, grupul nostru a urcat muntele pe care se află vestitul "drum al crucii", alcătuit din 14 grupuri statuare, ce reprezintă etapele parcurse de Domnul Isus în Vinerea Mare, din momentul în care a luat crucea și pînă la punerea în mormînt. Statuile reprezintă,

"CUVINTE DIN TEMNIȚĂ"

Cu doi ani în urmă, în 1991, a apărut la București, la Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe, volumul "Cuvinte din temniță" de Gheorghe Popescu-Vilcea. Niciodată nu se va scrie îndeajuns despre mărturiile - sub orice formă ar fi, proză, poezie, memorii - răzbătute la lumina după îndelungați ani jertfiți în închisorile comuniste și publicate după decembrie 1989. Și cu ațt mai mult cu cît ele sunt alcătuite cu acută sensibilitate, cum e cazul poeziilor lui Gheorghe Popescu-Vilcea, "Intocmite în minte", "de-alungul a peste 16 ani de temniță la Jilava, Văcărești, Aiud, Lugoj" și închinată "din tot suflul, fraților căzuți în robia și în lanțurile antecristului acestui veac" (p.6).

Poeziile lui Gheorghe Popescu-Vilcea formează, în totalitatea lor, un imn închinat țării "de dor", "din amintire", în special în prima parte a volumului, în vastul poem "Cîntarea țării"; în acesta, poetul își elogiază, cu o infinită dragoste, țara în decursul veacurilor și în tot "cuprinsul zărilor natale". Se îngemănează în acest poem eroii zbciumatei noastre istorii, cu ctitorii României moderne sau vestitele mînăstiri - Putna, Cozia, Voronețul, Cozia, Curtea de Argeș, Dragomirna - cu făpturile lumii noastre "de legende și mister" - Făt Frumos, Baba Dochia, Baba Cloanța. Nu lipsesc nici momentele importante ale culturii noastre

MONICA LOVINESCU ȘI VIRGIL IERUNCA IN ROMANIA

În 11 septembrie, la librăria "Humanitas" din București a avut loc, în prezența autorilor, lansarea cărților "Seismograf", de Monica Lovinescu și "Subiect și predicat" de Virgil Ierunca, ambele publicate la editura condusă de Gabriel Liiceanu. O lansare-eveniment, în prezența unei neobișnuit de numeroase mulțimi, venită să întîlnească chipul celor două voci care, din depărtare, au fost decenii la rîndul sinonime cu adevărul și curajul intelectual.

Periplul celor doi oaspeți, însoțiți de Gabriel Liiceanu, cuprinde o întîlnire cu cititorii la Piatra Neamț, vizita mînăstirilor Văratec, Agapia, Sihăstria, Neamț, Secu, Sucevița, Moldovița, Dragomirna, Voroneț etc, a casei memoriale "Ton Creangă", revederea Fălticeniului și a "Casei oamenilor de seamă", care a aparținut familiei Lovinescu; oaspeții vor fi, de asemenea, primiți de P.S. Pimen, Episcop de Suceava, de unde vor lua drumul Putnei. În 22 septembrie, la inițiativa rectorului Universității, Emil Constantinescu, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au o întîlnire cu studenții și corpul profesoral. Mai sunt proiectate, la Fundația Humanitas, o întîlnire cu publicul bucureștean, pe tema: "După trei ani: memorie și uitare; unde ne aflăm pe drumul despărțirii de comunism" și o conferință de presă în 27 septembrie.

în mărime naturală, peste 100 de personaje întîlnite de Domnul Isus în drum spre Golgota. După cum spunea Romano Guardini: "drumul crucii ne învață să învingem durerea". Părintele greco-catolic, Gheorghe Paștiu a explicat fiecare grup, iar o călugăriță româncă din Franța a rostit rugăciuni și a intonat imnuri religioase. Toți pelerinii, ortodocși și catolici ne-am rugat împreună pentru România, pentru românii în suferință și pentru unirea tuturor românilor și a bisericilor creștine.

Am participat apoi la serviciile religioase din biserici și la o mișcătoare liturghie în

imensa biserică subterană, cea de a doua din lume ca mărime.

Deși eram obosiți, după un drum cu autocarul de 800 de km, strălucea în ochii tuturor o flacără de mulțumire și împăcare cu noi înșine și cu lumea.

Remus RADINA

ABONAȚI-VĂ LA LUPTA

precum tipărirea Bibliei la București, nici credința profundă în Isus care, la noi în țară, este "la El acasă, (unde) culege-n tihă spice aurii" și nici calitățile românești "Acolo e mai multă omenie, Decît oriunde pe pămînt".

Din a doua parte a volumului, alcătuit din colinde, psalmi și poezii patriotice ne-au atras atenția "cîntecele de rezistență" în care închisoarea "de plumb și mucegai" este evocată cu discreție și bărbătească demnitate. Chiar dacă nu sînt, toate, poeme de incontestabila valoare literară, sînt versuri care aparțin acestui statut liric aparte, poezia închisorilor: - mijloc de concentrare și rezistență morală, de rugăciune. Nicăieri, ca în pușcăriile comuniste, poezia n-a avut acest prestigiu de tămăduitor prin spiritualizare și prin cultivarea memoriei.

Citsem, imediat după decembrie 1989, și privisem cu nesăț imaginele volumului "Cărțile populare miniate și ornate" de Gh. Popescu-Vilcea, dar nu știam mai nimic despre biografia autorului. Abia după o scurtă prezentare din volumul de poezii am descoperit că este unul și același autor, că a absolvit mai multe facultăți (Teologia la Chișinău, Literale și Filosofia la București, Institutul de Artă Bizantină la Strasbourg), că a urmat cursurile de Artă Creștină și Bizantinologie la Ecole Pratique des Hautes Etudes de la Sorbona-Paris, că și-a dat doctoratul în Istoria Artei și că are o remarcabilă activitate de cercetare concretizată, printre altele, în lucrările: "Simbolul crucii în gîndirea și arta creștină" - 1940, "Le problème de l'entrelacs et l'ornementation des vieux

manuscrits roumains" - 1941, "Considerații noi asupra artei bizantine" - 1941, "Contribuții la iconografia simbolului euharistic" - 1943. Dar, după 1943 se produce o ruptură în activitatea acestui harnic elev al bizantinologilor I.D. Ștefănescu, André Grabar, Gabriel Millet După ce ia parte ca ofițer de rezervă la războiul anticomunist din Răsărit, unde primește "Coroana româniei", a fost arestat în 1948 pentru că inițiasse o mișcare de rezistență, și condamnat la 20 de ani muncă silnică din care a executat mai bine de 16 ani... Eliberat în 1964, Gheorghe Popescu-Vilcea a lucrat la Comisia de pictură bisericească a Patriarhiei și a găsit energia necesară studiului, din care au rezultat lucrările: "Arta brîncoveană" - 1967, "Școala miniaturistică de la Dragomirna" - 1968, "Anastase Crimca" - 1972, "Erotocritul Logofătului Petrache" - 1977, "Miniatura românească" - 1981, "Un manuscris al Voievodului Ieremia Movilă" - 1984, "Cărțile populare miniate și ornate" - 1989.

După cum se poate ușor observa, toate lucrările lui Gh. Popescu-Vilcea sînt circumscrise aceleași sfere de interes căreia i s-a consacrat din tinerețe sa frîntă dar niciodată îngenunchiată de regimul comunist - istoria culturii și artei vechi românești - la care se mai adaugă și aceea a transfigurării poetice a anilor de suferință.

Florica DIMITRESCU

■ Începând cu 5 septembrie au început conferințele județene PROPACT. Pe de altă parte, sindicatul țărănilor a informat ca SUA a dat, numai pentru fermierii particulari, 20.000 de tone de proteine pentru animale. Dar la prima licitație, ajutorul american n-a ajuns la destinatari, ci la fostele gospodării de partid și la fostele IAS-uri, care s-au prezentat ca Asociații și societăți agricole private. Pentru următoarele licitații, sindicatul cheamă țărani să se grupeze pe familii sau pe comune, pentru a reuși să-și procure cel puțin 200 de kg. de proteine de familie, prețul inițial al unui kg. fiind de 210 lei.

■ Dintr-un reportaj semnat de Bogdan Bădulescu în "Cuvîntul" din 8 septembrie, aflăm că tablourile din colecția flamandă de la Castelul Peleş sunt false! A constatat-o expertul belgian Jean Max Tassel. Contrafacerea s-a putut opera în 1977-87, când tablourile s-au aflat în laboratoarele Muzeului de Artă. Înstrăinarea originalelor - care au acoperit, probabil, datoriile externe ale țării, a fost facilitată de legea Patrimoniului din 1977, încă în vigoare. În țara tăcerea a putut fi perpetuată prin menținerea la conducerea Direcției Patrimoniului din Ministerul Culturii a lui Ioan Oprea. Autorul îi crede implicați și pe Eugen Vasiliu, fost consilier juridic al direcției vămilor, după 1989 secretar de stat la Ministerul Culturii, pe criticul de artă Radu Ionescu, "securistul principal al Direcției Artelor Plastice", pe Nicolae Vlădescu, "fost și actual director al nemuritoareii Gospodării de partid".

■ În 21 august, la punctul de frontieră Calafat, de trecere spre Vidin, așteptau cca 200 de mașini. Călătorii, exasperați - în 24 de ore trecuseră pe malul bulgăresc doar câteva automobile - s-au pus pe claxonat, ceea ce, în loc să-i determine pe vameși să accelereze ritmul, i-a iritat și au oprit orice activitate.

Un grup de 100-150 de

persoane au început să scandeze "șeful, șeful". N-a venit nimeni.

Atmosfera a devenit incandescentă când, în grupul de protestatari, a intrat un camion albanez. Unul din călători, doctorul Merly, din Strasbourg, i-a spus unuia dintre ofițeri că, un asemenea haos nu există nicăieri în Europa și i-a acuzat pe vameși români că au luat mită unor călători ca să le permită trecerea frontierei. Replica ofițerului a fost fără cuvinte: l-a lovit zburîndu-i ochelarii. Vameșii au observat că scena a fost filmată dar călătorii, blocîndu-le calea, nu l-au putut prinde pe cel care mînuise camera. Atunci s-au răzbunat pe doctor și pe încă 6 bulgari, dintre care un ofițer de aviație. Cel mai serios lovit a fost doctorul francez. Situația a devenit și mai încordată la apariția unui grup de polițiști tineri și care, speriați, ar fi putut trage.

Cei 7 au fost duși la poliție. Vestea incidentului a ajuns la ambasadele Franței și Bulgariei de la un telefon particular, pentru că funcționarii de la poștă și de la hotelul din Calafat au refuzat să facă legătura. Ministerul de externe francez a luat legătura cu observatorii Uniunii Vest-europene pentru controlul embargoului pe Dunăre, care, după insistențe, au reușit să-i elibereze, patru în mijlocul nopții, ceilalți trei, printre care și doctorul francez, a doua zi. Cît despre cel care a filmat scena, călătorii s-au cotizat, ajutîndu-l să treacă Dunărea la Giurgiu. În acest fel, imaginile au fost transmise la televiziunea din Sofia, iar întîmplarea a fost relatată într-unul din cele mai mari ziare din capitala Bulgariei, "168 de ore".

■ Din "Expres" aflăm că în România funcționează 8431 de firme aparținînd unor cetățeni turci și arabi, unii dintre ei cerînd și obținînd cetățenia română.

Acealși săptămînal descrie atmosfera din apropierea Gării de Nord, mai precis în jurul parcurii din spatele Policlinicii CFR. Aici parchează 10-12 autocare turcești, în jurul cărora mișuna afaceriști dubioși, prostituate și copiii străzii. Au apărut "buticuri" cu ceai și chebab, iar

noaptea, locuitorii blocului din apropiere recurg la lansarea borcanelor pentru a potoli fie zelul reparabilor care ambreiază motoarele, fie diversele altercații.

Și ca absurdul să fie complet, să precizăm că în Gara de Nord mai pot fi văzute încă panourile rămase de acum patru ani cu "realizările socialismului"...

■ La 1 septembrie, prețurile în R. Moldova au crescut cu 400-500%. Piața neagră înfloreste, bișnițarii impun schimbul, raportînd rubla la dolar, în defavoarea cuponului moldovenesc. Pensionarii de la sate nu și-au primit pensia de două luni și nu e de mirare că la Chișinău se înmulțesc bătrînii care cerșesc. O pîine de 500 de gr. costă la Chișinău 245 de ruble, iar la Tiraspol, 22 de ruble!...

■ Refuzul parlamentului de a ratifica intrarea R. Moldova în CSI a provocat represalii economice din partea țărilor fostei URSS. Ucraina, de pildă, a sîstat furnizarea produselor chimice necesare filtrării și purificării apei, condiționînd continuarea livrărilor de plata în valută forte.

■ La recente alegeri suplimentare în sovietul suprem al autoprocimatei republici nistriene, a fost ales și generalul Lebed: cetățean străin, comandantul unor trupe de ocupație.

Ministerul de externe de la Chișinău a protestat într-o Declarație.

NATURALIZARI

"Journal Officiel", din 12, 16 și 19 septembrie 1993 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Dobrota Alexandra, născută la București; Patrașcu Daniela, născută la București; Valérie Rusu, născută la Mihăileanca; Rusu Maria (n. Barla), născută la Bretcu; Covalschi Eugenia, Elena, născută la București.

DECESE

Scriitorul Geo Bogza a încetat din viață, în 14 septembrie, în urma unui stop cardiac.

Ella Munteanu (soția cunoscutului critic literar și comparatist Bazil Munteanu), la Paris; scriitorul Eugen Barbu; prof. Petre Neagu; Teodor Pop; traducătorul Radu Hâncu; Emil Tilenschi (Radu Tiulescu); Constantin Sorodoc; geolog Virgil Niculescu; Teo Octavian Nicolescu; Tiberiu Cotae; Călin Constantin; Horumba Traian; Mitică Georgescu; Margareta Ene; dr. Maria Lungu; Catanu Christache; Jean Comănescu; Gh. Belciu; Elena Bondoc; Iordana Gâdea; pictor Constantin Ioanid; gen; ing. (r) Nicolae Balotescu; dr. Ștefănescu N. Florin; Paul Cornelius Zăinescu; Sima Vancea; Gabriela Pleșoianu; dr. Alexandru Vaida-Voevod; Leonard Suci; ing. Gheorghe Nuca; Eugeniu Georgescu; Petrișor Iliescu; Victoria Leescu; dr. Vasile Madlen; Constantin Purcaru; Constantin Băduna; Gheorghe Crețulescu; Gioni Mihăilescu Antoniu; Nicolae Cosăceanu; Mănoiu Corneliu; ing. Vasile Mayer; Maria Banu Cireșeanu; Tatiana Cazacu; Pușcașu Mihai; Dinu Lăzărescu; secretar literar la teatrul Național Florin Nicolau; ing. Aure Novac; ec. Jean Comănescu; Petrică Dorobanțu; Elisabeta (Tuly) Dușulescu-Mocanu; Gheorghe G. Cucu; Attilia Pascal; Calistrat Theodor; Dumitru Vereș; dr. Marian Moangă; Florian Nicolau; dr. Mircea Nețulescu; Lupei Nestor; Valeria Ionescu; Gheorghe Chiriță; Elena Niculescu; Senora Cerchez; Caliopei Stănculescu; Ștefania Donciu; Anișoara Ciuciu; dr. Nana Mîndruș; dr. Vlasie Madlena; Sabina Turus; prof. Viorica Mihu; Ileana Bogatu; ing. Alexandru Fonarji; col. dr. Gheorghiu Constantin; Ștefania Teodorescu; presbitera Maria Doniga; Elena Margareta Buznea; Ecaterina Ionescu (Fernic); gen. ing. R Nicolae Balotescu

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

LA PRISON DE SIGHET

(Dernière partie)

L'appui du Conseil de l'Europe est nécessaire à la réalisation du MEMORIAL car l'Europe - notion idéalisée comme n'importe quel paradis perdu - représente pour les Roumains non seulement un endroit où l'on vit mieux, mais surtout un endroit où l'on dit la vérité. C'est dans ce sens, que l'Europe et son Conseil peut nous aider à dévoiler les vérités cachées.

Cet appui devrait être de nature politique, parce que l'Alliance Civique - étant une organisation non gouvernementale, réussira difficilement, sans cet appui, à réaliser un tel projet, mais aussi de nature matérielle, en finançant :

- la transformation de l'ancienne prison en musée, et
- la construction ainsi que la dotation technique d'un centre d'études. Le MEMORIAL serait ainsi formé d'un Musée et du centre d'études.

Le Musée, organisé dans l'ancienne prison, comprendrait :

- une banque de données, une bibliothèque de manuscrits mémoires et aveux, une vidéothèque, une chapelle interconfessionnelle.

Le centre d'études, installé dans le nouveau bâtiment, comprendrait :

- deux salles de conférences, ayant une capacité de 300, respectivement 100 places; équipées d'un système de traduction simultanée et de moyens de projections vidéo; quatre salle d'étude, des espaces auxiliaires, pour le secrétariat et l'équipement technique des espaces extérieurs pour les manifestations populaires; un hôtel de 80 lits.

SIGHET : Le Symposion

Durant trois jours du 21 au 23 mai 1993, ont eu lieu à Sighet des commémorations, organisées par les autorités locales, l'Alliance Civique de

Roumanie, l'Association des Anciens Détenus Politiques et la Fondation "La Mémoire".

A l'intérieur de la prison politique dans laquelle ont été exterminés pendant la période stalinienne les élites politiques, religieuses culturelles et militaires de la Roumanie d'entre les deux guerres, ont été inaugurée une exposition et présentés des films documentaires sur le goulag roumain. Un symposion "De la vérité historique au jugement de l'histoire" s'est déroulé également. Le cimetière de la prison a été consacré et le lieu où seront élevés un monument et une chapelle en mémoire des victimes a été béni.

Plusieurs participants ont souligné la nécessité de juger les actes du passé et leurs auteurs cependant que d'autres ont demandé le pardon chrétien. Un point de vue nuancé a été exprimé par ceux qui se sont demandés si nous pouvons pardonner au nom des autres. De toute manière, il ne s'agit pas d'une vengeance, mais d'un jugement moral, et aussi d'écrire ce tragique chapitre d'histoire. "Nous pouvons pardonner, mais nous n'avons pas le droit d'oublier", la devise d'une exposition organisée en 1992 par l'Alliance Civique, est devenue aussi la devise de ce symposion.

Une lettre de M. Pierre-Henri Imbert, Directeur Adjoint des Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe a été lue. Il exprimait l'espoir que cette manifestation sera un succès et qu'elle pourrait donner naissance à un projet de plus grande ampleur. Dans le contexte actuel des pays de l'Europe centrale et orientale, le problème essentiel auquel sont confrontés les gens relève plus du domaine des valeurs éthiques que des principes juridiques. Il s'agit plus de faire le procès moral d'une époque - le procès du mensonge - que son procès

juridique - le procès des tortionnaires - qui le plus souvent n'engendre que de l'amertume.

Dans cette perspective, les participants ont souligné la nécessité de la création d'un Mémorial et d'un Centre d'Etudes sur le Totalitarisme de Sighet, démarche faite dès janvier 1993 par Ana Blandiana, de la part de l'Alliance Civique de Roumanie, auprès de Mme Catherine Lalumière, Secrétaire Générale du Conseil de l'Europe.

Entre temps le pouvoir actuel de Roumanie a annoncé par l'entremise du Gouvernement et de l'Académie Roumaine, son intention de créer son propre centre. Les participants du symposion de Sighet se sont déclarés sceptiques à l'égard de cette initiative officielle qui risque, comme dans d'autres cas, de bloquer l'initiative de la société civile, afin d'ajourner le début du procès moral du passé.

Une adhésion du Conseil de l'Europe au projet de l'Alliance Civique, donnerait confiance aux autres organisations non-gouvernementales du pays et pourrait renforcer les liens avec des organisations similaires dans d'autres pays.

Pour réaffirmer leur volonté de poursuivre ce projet, les organisations et les participants du symposion ont posé une plaque sur le bâtiment de la prison, avec l'inscription : "Centre d'Etudes sur le Totalitarisme. Musée de la Pensée Arrêtée". Les fenêtres du rez-de-chaussée ont été couvertes d'autres plaques sur lesquelles sont inscrites les noms des anciens détenus et de ceux qui sont morts dans la prison. A l'intérieur de la prison sont exposés les doubles des certificats de décès comportant les mentions "sans emploi" et des causes de décès sans aucun lien avec le régime cellulaire.

Suite page II →

LA PRISON DE SIGHET

(suite de la Page I)

L'Alliance Civique a annoncé la création - sous son égide - d'une société d'histoire orale, qui - jusqu'à la création de centre d'études - s'occupera de rassembler les témoignages et les souvenirs oraux d'une génération qui est en voie de disparition. Dans ce but, l'on a fait appel aux donateurs qui peuvent aider à couvrir les dépenses.

Précisions sur la prison de SIGHET

(d'après l'ouvrage " La prison de Sighet, 1950-55 ", par Prof. V. Achim et Prof. I. Rosca, Ed. Gutinu, 1991)

La prison de Sighet date de 1898 et a fonctionné comme l'une des plus dures de l'ancien Empire austro-hongrois.

Dès le 22 Août 1948, elle est devenue prison politique, improvisée

pour la détention d'un groupe de jeunes de la région voisine (Maramures), d'intellectuels et de paysans qui se sont opposés à l'instauration du régime communiste (à eux seuls, les survivants d'aujourd'hui appartenant à ce groupe, qui ont participé au Symposium de Sighet de cet été, totalisent 1079 années de condamnation).

Dès 1948, les prisons communistes sont devenues de vrais instruments de métamorphose sociale. Entre 1948 et 1964, il y avait en Roumanie plus de 300 prisons pour une population de 20 millions d'habitants. Les plus connues étaient celles de Sighet, Gherla, Aiud (en Transylvanie), Pitesti, Jilava, Râmnicul Sărat (en Valachie), Galati et Suceava (en Moldavie). En Dobrogea fonctionnait le fameux Canal Danube-Mer-Noire, lieu d'extermination de type escl-

vavagiste. Le long du Danube, il y avait aussi des camps de travaux forcés sur les chantiers de Săcăieni, Grădini, Periprava et Grinzi. Beaucoup de monastères ont été transformés en lieux de résidence forcée et il y avait aussi des villages entiers qui furent destinés au même but. Des milliers de paysans ont été déportés dans les camps et laissés en pleine nature sans aucun moyen pour survivre.

Située sur la frontière, la prison de Sighet était la plus "sûre", grâce au voisinage immédiat de l'Union Soviétique et de son goulag. Elle a servi de prison à ceux qui étaient considérés comme des ennemis dangereux pour le nouveau régime; les leaders politiques démocrates, les élites culturelles, militaires et religieuses, les étudiants, les paysans qui se sont opposés à la collectivisation de leurs terres. Beaucoup d'entre eux ont été exterminés par la faim, la torture physique ou morale, ou par des maladies, et enterrés en secret dans des fosses communes. Les détenus, même non condamnés à mort, y étaient également candidats, à cause de ce régime d'extermination.

Les murs de la prison avaient inspiré à la population de la ville une telle horreur que même après sa fermeture, en 1974, pendant de longues années les gens n'osaient pas circuler sur les trottoirs qui l'entouraient. La prison avait été surnommée " la prison des ministres" parce que l'on y avait incarcéré presque une centaine de dignitaires de tous les gouvernements, à commencer par celui de 1918 (Averescu) et - ironie ! - jusqu'à celui, pro-communiste, de 1947.

La prison était formée de trois bâtiments en forme de "T", avec 108 cellules, 36 d'entre elles abritant un seul prisonnier. L'ensemble était puissamment fortifié et sévèrement gardé : la cour était entourée d'un gros mur, haut de six mètres. Les postes de surveillance étaient dotés de toute l'armature et l'appareillage prévus par la technique de la sûreté communiste: armes automatiques, mitraillettes, pistolets, bombes, signal d'alarme, réflecteurs. Autour de la prison, des panneaux signalaient le détour obligatoire des voitures et des piétons par les routes voisines.

La carte de l'Europe Centrale et de l'Est, avec la position de la ville de Sighet.

